

22.1.2026

EOAK/6556/2025

Ratkaisija: Oikeusasiamies Jari Råman

Esittelijä: Tarkastaja Antti Perälä

TARKASTUS: POHJANMAAN POLIISILAITOKSEN SEINÄJOEN SÄILYTUSTILAT 30.10.2025

Tarkastusajankohta

30.10.2025

Osallistujat oikeusasiamiehen kansliasta

Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Peter Fagerholm

Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Anu Lempiäinen

Tarkastaja Antti Perälä

Osallistujat tarkastuskohteesta

Vartija

Tarkastuksen tyyppi

OPCAT, CRPD

1 TARKASTUKSESTA

Perustuslain 109 §:n 1 momentin nojalla oikeusasiamies valvoo, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset ja virkamiehet noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Lisäksi hänen valvontaansa kuuluvat muutkin, jotka hoitavat julkista tehtävää. Oikeusasiamies seuraa erityisesti, että hyvä hallinto sekä perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat.

Eduskunnan oikeusasiamies toimii YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan tarkoittamana kansallisena valvontaelimenä. Tässä ominaisuudessa oikeusasiamies tekee tarkastuksia kaikkiin niihin paikkoihin, joissa pidetään tai voidaan pitää vapautensa menettäneitä. Pääpaino tehtävässä on ennaltaehkäistä vapautensa menettäneiden huonoa kohtelua mm. antamalla viranomaisille suosituksia, joiden tarkoituksena on parantaa vapautensa menettäneiden henkilöiden kohtelua ja oloja. Oikeusasiamies raportoi kansallisena valvontaelimenä havainnoistaan vuosittain eduskunnalle, suljettujen laitosten toiminnoista vastaaville viranomaisille sekä YK:n kidutuksen vastaiselle alakomitealle (SPT, Subcommittee for the Prevention of Torture).

Myös eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain mukaan oikeusasiamiehen tulee toimittaa tarkastuksia erityisesti vankiloissa ja muissa suljetuissa laitoksissa valvoakseen niihin sijoitettujen henkilöiden kohtelua.

Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen määräsi tehtäväksi ennalta ilmoittamattoman tarkastuksen Seinäjoen poliisiaseman vapautensa menettäneiden säilytystiloihin (jatkossa poliisivankila). Edellisen kerran Seinäjoen poliisivankilan vapautensa menettäneiden säilytystilat oli tarkastettu 27.9.2011.

Tarkastushetkellä poliisivankilan tiloissa oli vapautensa menettäneinä poliisilain perusteella yksi henkilö ja rikosperusteisesti 7 henkilöä. Näistä rikosperusteisesti kiinniotetuista oli 2 pidätetty ja 4 tutkintavankia. Tutkintavankien keskimääräinen säilytysaika on noin 7 päivää. Tarkastushetkellä pisimpään säilytystilassa ollut henkilö oli ollut siellä 7 päivää.

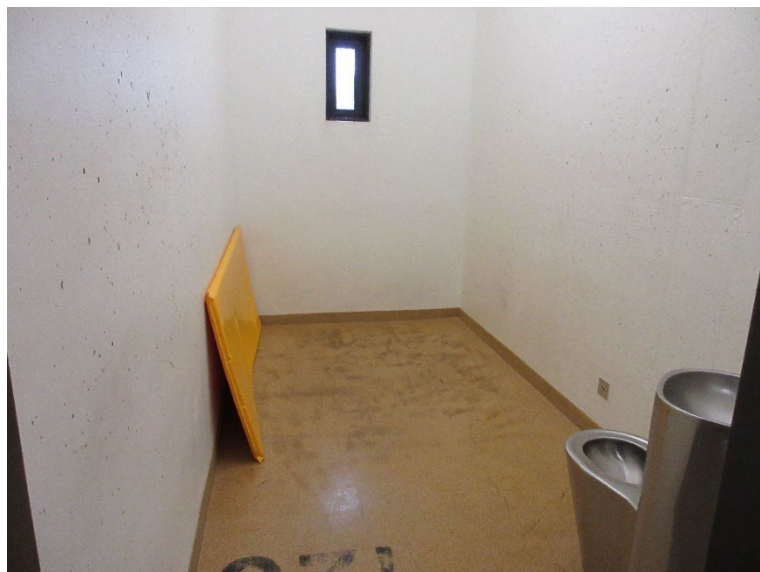
2 TARKASTUSKOHTEESTA

2.1 Poliisivankilan tilat

Poliisivankilan tilat on otettu käyttöön 2011, kun uusi poliisiasema valmistui Seinäjoelle. Sen jälkeen tiloja ei ole mittavasti remontoitu, mutta pientä kunnostusta on tehty.

Poliisivankilassa on poliisilakiperusteisesti kiinniotetuille 20 selliä ja rikosperusteisesti kiinniotetuille 24 selliä. Näiden lisäksi on 3 ns. sumppua, jotka ovat myös käytössä. Peseytymistiloja on 2, ulkoilutiloja 2, tapaamistiloja 2 ja myös 1 pesutila pyykin pesua varten. Poliisivankilassa on myös 1 käräjätilan oikeuden istuntoja varten.

Poliisivankilassa ei ole erillistä inva-selliä, mutta tiloista löytyy pyörätuoli.



Kuva 1: Poliisilain perusteella kiinniotetun säilytystila

Poliisivankilan tilat olivat tarkastushetkellä yleisilmeeltään siistit. Poliisilakiperusteisesti kiinniotettujen puolella oli toisella käytävällä voimakasta hajuhaittaa, joka saadun selvityksen mukaan johtuu viemäreiden kuivumisesta, koska tämän käytävän sellit ovat vähemmällä käytöllä. Ulkoilutilat olivat umpinaisia, joiden katonrajasta näkyi taivasta. Kummassakaan ulkoilutilassa ei ole kalustusta ja ulkoilutilat olivat tarkastushetkellä hieman siivottomat.



Kuva 2: Ulkoilutila



Kuva 3: Rikosperusteisesti kiinniotetun säilytystila

Henkilöstö ja koulutus

Poliisivankilan esimiehenä/yksikönjohtajana toimii komisario. Säilytystilan yllivartija on A. Vartijoita on yhteensä 14, joista kaikki ovat miehiä. Näistä yksi vartija työskentelee pysyvästi Vaasan poliisivankilassa ja tekee satunnaisesti vuoroja Seinäjoen poliisivankilassa. Vartijoista kaikki työskentelevät vakituisessa virkasuhteessa.

Kaikki vartijat ovat suorittaneet poliisihallinnon vartijakoulutuksen. Voimankäyttökoulutusta järjestetään kaksi kertaa vuodessa, jonka yhteydessä järjestetään myös muuta työhön ja ammattitaidon ylläpitämiseen liittyvää koulutusta. Ensiapukoulutusta järjestetään niin, että siinä huomioidaan vartijoiden suorittamat ensiapukoulutukset siten, että kaikilla on voimassa oleva ensiapukoulutus lain edellyttämällä tavalla. Ensiapukoulutuksen voimassaolon päättymisen lähestyessä asiasta tulee tarkastuksella saadun tiedon mukaan vartijoille henkilökohtainen ilmoitus.

Kaikista vartijoiden saamasta koulutuksesta pidetään kirjaa.

Voimankäyttövälineinä vartijoilla on käytössä käsiraudat, teleskooppipatukka, OC-sumute ja etälamautin. Kaikilla vartijoilla on suoritettuna voimankäyttövälineisiin liittyvä koulutus.

Asiointikielenä poliisivankilassa on pääosin suomi. Jonkin verran käytetään myös englantia. Vartijoilla on hyvin englannin kielen osaamista. Poliisivankilalla on myös perustaitojen osalta ruotsin kielen osaamista.

Poliisimiehiä käytetään vartijoina, jos tulee esimerkiksi yllättäviä poistumia. Haastatellun vartijan mukaan tarvetta esiintyy yleisesti ainakin kerran kuukaudessa. Poliisimiehet, jotka toimivat tarvittaessa vartijoina, ovat kaikki saaneet koulutuksen poliisivankilan vartiointitehtäviin.

Henkilöstön määrä koettiin riittämättömäksi, erityisesti sairaspöistumien ja lomien aikana. Vartijoiden ei ole yleensä tarvinnut olla vuorossa yksin, mutta viime aikoina on melkein joka listalla ollut vuoroja, jolloin vartija on vuorossa yksin. Yksinvartiointi koetaan ongelmalliseksi, erityisesti kun huomioidaan poliisivankilan suuri koko. Yksin työskentelevällä vartijalla voi olla useita tärkeitä tehtäviä hoidettavana samaan aikaan, joita on vaikea, ellei jopa mahdotonta priorisoida. Erityisesti huolta aiheuttavana nostettiin esiin tilanne, jossa yksin vartiointia hoitava vartija joutuisi elvyttämään asiakasta ja samaan aikaan pitäisi kyetä päästämään ensihoitohenkilökunta sisälle.

3 TOIMENPITEET

Tarkastushavainnot esiteltiin oikeusasiamies Jari Råmanille. Hän totesi niiden johdosta seuraavaa.

3.1 Vapautensa menettäneille tehtävät ilmoitukset ja kirjaukset

Tiedot vapautensa menettäneiden oikeuksista ja velvollisuuksista, Poliisihallituksen putkaohje ja poliisivankilan järjestyssääntö ovat saatavilla säilytystilassa kirjallisesti. Vartijan mukaan näitä on valmiina selleissäkin, mutta yleensä ne annetaan vapautensa menettäneille erikseen. Tietoa rikoksesta epäillyn oikeuksista on yleensä selleissä valmiina kirjallisesti. Lisäksi kirjallisesti on saatavissa myös säilytystilan päivittäisohjelma.

Poliisilakiperusteisesti kiinniotetuille edellä mainittuja tietoja annetaan myös kirjallisesti, mikäli he näin haluavat. Tässä kuitenkin huomioidaan vapautensa menettäneen kunto. Kaikille vapautensa menettäneille kerrotaan poliisivankilan keskeiset käytännön asiat sisääntulovaiheessa myös suullisesti.

Poliisi kirjaa yleensä aina vapautensa menettäneestä tehtävän KIP-lomakkeen. Lomakkeelle täydennetään tietoja vapauden menetyksen aikana vartijoiden toimesta. Tulotarkastuksen yhteydessä kiinniotetulta tiedustellaan ja tarkastetaan aina mahdolliset sairaudet, vammat ja heidän tarvitsema lääkitys, jotka kirjataan ylös KIP-lomakkeelle. Kiinniotetuilta pyydetään terveystietojen käsittelyä varten suostumus, yleensä viimeistään siinä vaiheessa, kun näistä tiedoista tulee puhetta tulotarkastuksen yhteydessä. Terveystietojen käsittelyä varten annettavaan suostumukseen poliisivankilassa on oma lomake, joka täytetään.

Kiinniotetuille tehdään tulovaiheessa turvallisuustarkastus ja kiinniotettujen arvotavarat kirjataan ylös KIP-lomakkeelle ja laitetaan lukittuun lokeroon vapauden menetyksen ajaksi. Myös kiinniotettujen ulkovaatteet otetaan pois ja sijoitetaan lokeroon.

3.2 Terveystenhoito

Poliisivankilassa ei käy lääkäri tai sairaanhoitaja. Sairaanhoito on poliisivankisassa järjestetty ensihoidon pohjalta. Ensihoito on tarvittaessa yhteydessä lääkäriin ja konsultoi tätä tilanteen vaatimusten mukaan. Ensihoito pyydetään paikan päälle akuuteissa tapauksissa, jota tapahtuu keskimäärin kerran viikossa.

Tarkastuksella saadun selvityksen mukaan vapautensa menettäneille ei erikseen ilmoiteta oikeudesta hankkia omalla kustannuksella lääkäripalveluja.

CPT on suosittanut parantamaan kaikissa säilytystiloissa lääkäriin pääsyä ja varmistamaan sairaanhoitajan säännölliset käynnit. Seinäjoen säilytystila on kooltaan melko suuri ja sen käyttöaste aika korkea, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. **Oikeusasiamies suosittaa**, että poliisilaitos arvioisi mahdollisuutta sairaanhoitajan säännöllisiin käynteihin.

CPT on edellyttänyt, että vapautensa menettäneelle (mukaan lukien tutkintavangit) tulee aina tehdä terveystarkastus 24 tunnin kuluessa saapumisesta poliisin säilytystiloihin. **Oikeusasiamies suosittaa**, että poliisilaitoksella tavoiteltaisiin tilannetta, jossa kaikki yli vuorokauden säilössä olevat vapautensa menettäneet tapaavat terveydenhuollon ammattihenkilön. Tämä ei käytännössä toteudu Seinäjoen poliisivankilassa.

Oikeusasiamies viittaa Poliisihallituksen ohjekirjeeseen, jossa poliisilaitoksia on muistutettu siitä, että kaikille vapautensa menettäneille tulee tulovaiheessa kertoa hänen oikeudestaan saada poliisin järjestämän lääkärin luvalla omalla kustannuksellaan terveydenhoitoa säilytystiloissa (mikä perustuu putkalain 5 luvun 6 §:ään). Myös CPT on kiinnittänyt huomiota käynneillään siihen, että vapautensa menettäneelle tulee taata aito mahdollisuus päästä lääkärin tarkastettavaksi – ja jos tämä haluaa, itse valitsemansa lääkärin tarkastettavaksi. Tarkastushavaintojen perusteella tämä ei toteudu käytännössä. **Oikeusasiamies kiinnittää poliisilaitoksen huomiota** velvollisuuteen huolehtia siitä, että tulovaiheessa vapautensa menettänyttä informoidaan mahdollisuudesta oman lääkärin käyttämiseen.

Säilytystilasta löytyy defibrillaattori, verenpaine- ja sokerimittari sekä kattava ensiapulaukku. Edellä mainittujen laitteiden käyttöön on myös saatu koulutusta. Säilytystilassa on ollut myös adrenaliinikynä, mutta tarkastushetkellä sitä ei löytynyt ja jäi epäselväksi, onko sitä tilassa.



Kuva 4: Ensiaputarvikkeiden kaappi

Vartija kertoi, että mikäli kohdehenkilöön on jouduttu käyttämään OC-kaasua, löytyy säilytystilasta tarvittavat ensiapukäytännöt OC-kaasun tuottamien oireiden hoitamiseen. Oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnassa on tullut ilmi, että pelkkä vesi ei riitä poistamaan rasvapohjaista sumutetta iholta, vaan tähän tarvitaan myös saippuaa. Tarkastuksella todettiin säilytystilassa olevan asianmukainen valmius huuhtoa OC-kaasua pois vedellä ja saippualla.



Kuva 5: Potilaiden vastaanottoon tarkoitettu tila

3.3 Lääkkeiden jakaminen ja säilytys

Vartijat jakavat kaikki lääkkeet vapautensa menettäneille. Kaikki vartijat ovat myös saaneet lääkkeenjakkokoulutuksen ja koulutuksesta pidetään rekisteriä. Lääkkeet hankitaan reseptillä apteekista tai sairaalan ensihoidosta. Lääkkeiden anto kirjataan ylös KIP-lomakkeelle. Vartijat annostelevat pääosin lääkkeet itse, mutta välillä käytetään myös dosetteja. **Oikeusasiamies suosittaa** dosettien käytön laajentamista, sillä käytäntö on osoittautunut hyväksi ja käytännöstä on paljon positiivisia kokemuksia.

Lääkkeitä säilytetään lukitussa kaapissa, jonne on pääsy ainoastaan vartijoilla. Kunkin vapautensa menettäneen lääkkeet ovat omassa lokerossaan. Käyttämättömät lääkkeet kootaan erilliseen lukittuun kaappiin ja viedään vartijoiden toimesta apteekkiin hävitettäväksi. Lisäksi säilytystilasta löytyy lukitusta kaapista ns. käsikauppalääkkeitä, kuten särkylääkkeitä, allergialääkkeitä ja närästyslääkkeitä.

Säilytystilan vartijat jakavat myös opioidilääkkeitä. Huumausaineiksi luokitellut lääkkeet säilytetään samassa tilassa muiden lääkkeiden kanssa. Kenelläkään vartijoista ei ole suoritettuna erillistä opioidilääkkeiden antoa koskevaa koulutusta, ainoastaan normaali lääkkeenjakokoulutus.

Oikeusasiamies suosittaa poliisilaitosta selvittämään mahdollisuuden tarjota erillistä koulutusta vartijoille opioidilääkkeiden jakamiseen ja säilyttämiseen liittyen.

Tarkastuksella ilmeni, että ei ole tietoa, onko säilytystilassa voimassa olevaa lääkehoitosuunnitelmaa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) on oikeusasiamiehelle antamassa lausunnossaan korostanut, että vartijoiden jakaessa lääkkeitä on potilasturvallisuuden varmistamiseksi syytä noudattaa Turvallinen lääkehoito -oppaassa (STM:n julkaisuja 2021:6). esitettyjä ohjeita lääkehoitoon kouluttamattoman henkilön osallistumisesta lääkehoidon toteuttamiseen. Tähän liittyy olennaisesti se, että vartijoiden tulee saada asianmukainen ja riittävä perehdytys tehtävään. Oppaassa todetaan mm., että jokaisessa lääkehoitoa toteuttavassa yksikössä tulee olla lääkehoitosuunnitelma, joka vastaa sisällöltään sen lääkehoitoa toteuttavan yksikön tarpeita, missä sitä käytännössä sovelletaan.

Oikeusasiamies suosittaa, että poliisilaitos laatii säilytystiloja koskevan lääkehoitosuunnitelman, joka saatetaan koko valvontahenkilökunnan tietoon ja että henkilöstö perehdytetään sen sisältöön tarpeellisin osin.

3.4 Ruoka ja muu perushuolto

Ruoka tulee poliisivankilaan poliisilaitoksen yhteydessä toimivasta omasta ravintolasta. Vapautensa menettäneelle tarjotaan aamupala, lounas, päivällinen ja iltapala. Lounas ja päivällinen ovat lämpimiä ruokia. Viikonloppuina tarjottava ruoka on säilytyksessä pakastimessa, josta se otetaan ja lämmitetään mikrossa. Erityisruokavaliot pystytään huomioimaan hyvin.



Kuva 6: Ruokien säilytys kylmässä

Poliisilaitoksen oman ravintolan yhteydessä toimii kanttiini, josta voi käydä vapautensa menettäneiden omilla rahoilla tekemässä ostoksia arkipäivisin ravintolan ollessa auki. Vartijat käyvät ostokset tekemässä.

Vartijat hoitavat ulkopuolelta tehtävät pienten ostosten hankinnat. Näihin liittyen konsultoidaan tarvittaessa tutkijaa ja tutkinnanjohtajaa. Myös läheiset ja avustajat saattavat tuoda jotain vapautensa menettäneille. Tarkastuksella selvinneen mukaan, kielletystä omaisuudesta ei ole olemassa erillistä listaa, mutta tiedossa on esineet ja tarvikkeet, jotka ovat kiellettyjä toimittaa vapautensa menettäneille.

Ulkoilu on mahdollista joka päivä tunnin ajan. Tarkastuksella selvinneen mukaan sen ei tarvitse olla välttämättä yhtäjaksoinen tunti, vaan voidaan jakaa useampaan osaan toiveen mukaan, etenkin rauhallisina aikoina. Suihkussa on mahdollista käydä joka päivä ja tämä mahdollisuus tarjotaan vapautensa menettäneille automaattisesti ilman erillistä pyyntöä. Ulkoilut ja suihkussa käynnit kirjataan ylös KIP-lomakkeelle, kohtaan lisätiedot.



Kuva 7: Suihkutila

Säilytystilassa löytyy myös varavaatteita vapautensa menettäneille. Tiloissa on myös pesutupa, jossa voidaan pestä vapautensa menettäneiden vaatteita, erityisesti jos kiinniottoaika on useampia vuorokausia.

Säilytystilassa ei ole varsinaisesti omaa kirjastoa, mutta kirjoja ja lehtiä löytyy luettavaksi. Kaikkiin tutkintavankien selleihin tarjotaan myös televisio käyttöön.

Säilytystilassa käytetään kertakäyttöisiä liinavaatteita. Ne voidaan myös vaihtaa tietyin väliajoin ilman erillistä pyyntöä, erityisesti jos ne havaitaan likaantuneiksi. Tarkastuksella havaitun mukaan liinavaatteet olivat siistissä kunnossa.

3.5 Tapaamiset ja yhteydenpito

Seinäjoella saadun tiedon mukaan sekä vartijat että tutkijat järjestävät tapaamiset avustajan kanssa. Usein avustajan kanssa tapaamisesta on sovittu tutkijan kanssa, joka myös tuo avustajan paikalle. Vartijat hoitavat tapaamiseen paikalle aina kiinniotetun.



Kuva 8: Tapaamistila



Kuva 9: Tapaamistilan kameravalvonta

Vartijat päättävät selleihin menemisestä ja hoitavat muukin käytännön järjestelyt, eivät tutkijat. Vartijat hoitavat myös läheisten kanssa järjestettävät tapaamiset. Tarvittaessa tapaamisista konsultoidaan tutkijaa tai tutkinnanjohtajaa, mikäli vapautensa menettäneelle on määrätty voimaan yhteydenpitorajoituksia.

Asiamiespuhelut hoidetaan vartijan kautta tähän tarkoitukseen olevalla puhelimella. Puhelinta voi myös käyttää omien asioiden hoitamiseen, mikäli se on kiinnioton syy huomioiden luvallista.

Seinäjoen poliisivankilassa on kaksi tapaamishuonetta, jotka ovat kameravalvottuja. Tarkastuksella havaitun mukaan tapaamistilojen kameravalvonnasta ei ilmoiteta erillisellä kyltillä ja jäi epäselväksi, kerrotaanko kameravalvonnasta suullisesti tapaamisten yhteydessä. Kameran voi vartijalta saadun tiedon mukaan peittää manuaalisesti. **Oikeusasiamies suositaa** saattamaan kuntoon tapaamistilan kameravalvontaan liittyvät ilmoitukset ja tähän liittyvät käytännöt. Äänivalvontaa tapaamistiloihin ei ole.

Tapaamisia varten ei ole erillistä tilaa, jossa avustaja ja vapautensa menettänyt voivat istua samassa tilassa, mutta tapaamistilan läpinäkyvä seinä ja kalterit saadaan nostettua sähköisesti tarvittaessa ylös.

3.6 Säilytystilojen valvonta

Seinäjoen poliisivankilan säilytystiloissa on kameravalvonta poliisilain perusteella kiinniotettujen selleissä, käytävillä ja sisääntulossa. Muissa kuin poliisilain perusteella kiinniotettujen tiloissa ei ole kameravalvontaa (pidätettyjen ja tutkintavankien sellit).

Kameravalvotuissa selleissä valvontakameran näkymä WC- istuimiin oli teknisesti sumennettu. Tarkastushavaintojen perusteella sumennettu alue oli varsin pieni. Tarkastajien käsityksen mukaan hieman suurentamalla sumennusta se voisi parantaa yksityisyyden suoja, kuitenkin säilytysturvallisuutta vaarantamatta.

Oikeusasiamies toteaa, että laillisuusvalvontakäytännössä on edellytetty, että kameravalvottujen säilytystilojen kameranäkymä tulee rajoittaa niin, että vapautensa menettäneiden yksityisyydensuoja WC:tä käytettäessä turvataan. Tämä on mahdollista toteuttaa säilytysturvallisuuden vaarantumatta. Myös Poliisihallitus on ohjauskirjeessään POL-217-41566 edellyttänyt WC-asioinnin yksityisyyden turvaamista.

Säilytystilan kameroiden tallenteet ovat säilytettäviä, mutta säilytysajasta ei ollut tarkkaa tietoa.

Poliisilakiperusteisesti kiinniotettuja käydään kameravalvonnan lisäksi katsomassa 1–2 tunnin välein, tarvittaessa useamminkin vapautensa menettäneiden kunto huomioiden. Tästä on myös ohjeistettu erikseen järjestyssäännössä.

3.7 Muutoksenhaku

Putkalain 17:1 mukaisten muutoksenhakujen tekemiseen olevat valmiudet ovat Seinäjoen poliisivankilalla olemassa. Menettelyyn liittyen on säilytystilassa valmiita lomakkeita ja lista säilytystilaa valvovista viranomaisesta. Tarkastajille kerrotun mukaan käytännössä näitä ei ole jouduttu tekemään.

3.8 Muita huomioita

3.8.1 Vapautensa menettäneille tehtävistä ostoksista

Kuten tämän tarkastuspöytäkirjan osiossa 3.4 on jo asiaa sivuttu, Seinäjoen poliisilaitoksen ruokalan yhteydessä on kanttiini, josta vapautensa menettäneiden on mahdollista omalla kustannuksellaan hankkia tuotteita. Tarkastuksella vartijalta saadun tiedon mukaan ostokset tehdään niin, että asiakas antaa vartijalle rahaa tai pankkikorttinsa, jonka jälkeen vartija käy ostokset tekemässä. Tarkemmin asiaa kysyttäessä, vartija kertoi, että mikäli asiakas antaa heille pankkikorttinsa, häneltä kysytään kortin tunnusluku (PIN-koodi) ostosten tekemistä varten ja asiakas täyttää myös valtakirjan kortin tunnusluvun antamiseen liittyen.

Oikeusasiamies huomauttaa, että viranomaisen ei koskaan tule kysyä eikä saada haltuunsa toiselle kuuluvan pankkikortin tunnuslukua.

Oikeusasiamies suosittaa saattamaan kanttiinista kiinniotetuille tehtävien ostosten käytännön sellaiseksi, ettei asiakkaan tarvitse missään tilanteessa kertoa oman pankkikorttinsa tunnuslukua vartijalle. Ostokset voidaan toteuttaa esimerkiksi käyttämällä käteistä rahaa, jolloin vartija voi käydä ilman asiakkaan mukanaoloa ostokset tekemässä tai mikäli ostokset tehdään pankki- tai muuta maksukorttia käyttämällä, asiakas on vartijan mukana ostokset tekemässä.

3.8.2 Huomioita KIP-lomakkeille tehdyistä kirjauksista

Tarkastuksen yhteydessä käytiin läpi myös poliisivankilan kiinniotettujen kirjaamisesta tehtyjä pöytäkirjoja (KIP).

Tarkastetun aineiston perusteella havaittiin, että rikosperusteisesti kiinniotettujen yhteydenpitoa oli useissa tapauksissa rajoitettu hyvin voimakkaasti. Erityisesti tarkastajien huomiota kiinnittivät tapaukset, joihin oli määrätty voimakkaat yhteydenpitorajoitukset, jotka ovat ulottuneet koskemaan myös lähiomaisia, vaikka rikosnimike (esimerkiksi rattijuopumus) ei tällaista lähtökohtaisesti edellytä.

Pakkokeinolain 4 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan esitutkinnan ollessa kesken, voidaan rajoittaa kiinniotetun, pidätetyn ja tutkintavangin yhteydenpitoa muuhun henkilöön, jos on syytä epäillä, että yhteydenpito vaarantaa kiinniottamisen, pidättämisen tai tutkintavankeuden tarkoituksen.

Yhteydenpitoa lähiomaiseen tai muun läheisen kanssa voidaan rajoittaa ainoastaan rikoksen selvittämiseen liittyvistä painavista syistä. Yhteydenpitoa lähiomaiseen saadaan myös rajoittaa vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä kiinniottamisen, pidättämisen tai tutkintavankeuden tarkoituksen toteuttamiseksi.

Oikeusasiamies suosittaa saattamaan poliisiaseman henkilökunnan tietoon edellä mainitut yhteydenpidon rajoittamista koskevat lainkirjaukset, jotta yhteydenpitorajoituksia ei määrätä ns. vakiolausekkeena ilman konkreettisia käsillä olevia perusteita ja otetaan huomioon erityisesti lakiin kirjatut perusteet lähiomaisiin ulottuvien yhteydenpitorajoitusten vaatimuksista.

4 POLIISILAITOKSEN ANTAMA SELVITYS TARKASTUSHAVAINTOIHIN

Pöytäkirjaluonnos lähetettiin Pohjanmaan poliisilaitokselle ja poliisilaitokselle varattiin mahdollisuus antaa siihen kommentteja.

Poliisilaitos on pöytäkirjaluonnoksen perusteella ilmoittanut kommentteistaan ja toimenpiteistään 27.11.2025 päivätyllä vastauksellaan POL-2025-164899.

Pöytäkirjassa mainittujen suositusten osalta poliisilaitos lausuu omissa toimenpiteissään asioihin seuraavaa:

Kohta 2.2: Henkilöstö ja koulutus

Poliisilaitos toteaa, että poliisivankiloiden tiloissa vapautensa menettäneiden kohteluun sovelletaan poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain säädöksiä, sen nojalla annettua valtioneuvoston asetusta poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta ja sisäasiainministeriön asetusta poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta. Niin sanottu putkalaki ei sinällään kiellä valvontatehtävissä toimivaa työskentelemästä yksin, joskin yksintyöskentely pyritään poliisilaitoksen mukaan välttämään.

Poliisilaitos toteaa, että sillä on kenttätöiminnan henkilöstöä vartijoiden poistumien paikkaamiseen. Poliisilaitos tulee kevään 2026 aikana päivittämään koulutettavan henkilöstön määrää siten, että loma- ja sairauspoistuma kyetään turvaamaan kaikissa laitoksen poliisivankiloissa.

Kohta 3.2: Terveystenhuolto

Lausunnon mukaan Pohjanmaan poliisilaitoksella on vakiintunut käytäntö, jolla vartijahenkilöstö ottaa yhteyttä terveydenhuollon henkilöstöön, mikäli tarvetta vähänkään ilmenee. Poliisilaitos katsoo, että nykyinen käytäntö on riittävä turvaamaan vapautensa menettäneiden oikeuden riittävään ja tarpeelliseen hoitoon. Tätä oikeutta tukee poliisilaitoksen mukaan myös kiinniotetuista tehtävät kirjaukset henkilöä koskeviin kiinniottolomakkeisiin, joiden perusteella vartiointihenkilöstö kykenee selkeästi arvioimaan mahdollisen yhteydenottotarpeen terveydenhuollon henkilöstöön.

Poliisilaitos katsoo, että oikeus terveydenhuollon ammattihenkilön tapaamiseen yli vuorokauden vapaudenmenetyksen johdosta ei tuo kiinniötetulle sellaista lisäarvoa, mitä jo nykyinen malli ei turvaisi.

Lausuman mukaan poliisilaitos huolehtii siitä, että vartijahenkilöstö ohjeistetaan ilmoittamaan tulotarkastuksen yhteydessä mahdollisuudesta käyttää omaa lääkäriä.

Pohjanmaan poliisilaitos on selvittänyt adrenaliinikynän saatavuutta. Poliisilaitoksen mukaan nykyasetukset eivät saadun selvityksen perusteella salli sen kaltaista lääkemääräystä, että Epipen-kyniä voisi poliisi hankkia itselleen mahdollista yleiskäyttöä varten. Kynä olisi oltava kiinniötetulla henkilöllä itsellään hänelle määrätyn reseptin kautta ja tätä poliisilaitoksen mukaan poliisi ei voi käyttää.

Poliisilaitos toteaa, että saadun ohjeen mukaan käytetään tarpeen vaatiessa asiakkaalle itselleen määrättyä adrenaliinikynää. Mikäli henkilöllä itsellään ei ole adrenaliinikynää ja epäillään anafylaktista reaktiota, tulee paikalle soittaa ensihoito.

Kohta 3.3: Lääkkeiden jakaminen ja säilytys

Poliisilaitos toteaa, että jatkossa huolehditaan siitä, että Pohjanmaan poliisilaitoksen kaikissa poliisivanloissa lääkkeiden annostelussa käytetään dosettia.

Pohjanmaan poliisilaitos järjestää myös oikeusasiamiehen suosituksen mukaisen opioidilääkekoulutuksen vartijahenkilöstölle vuoden 2026 aikana.

Poliisivankilaan koskevan lääkehoitosuunnitelman laadinta on poliisilaitoksen mukaan aloitettu ja se saatetaan loppuun helmikuun 2026 mennessä. Toiminta- ja työyksikön esimies vastaa yksikön lääkehoitosuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä. Pohjanmaan poliisilaitos huolehtii siitä, että vartijahenkilöstö saan asianmukaisen ja riittävän perehdytyksen lääkehoitosuunnitelmaan koulutuspäivän yhteydessä keväällä 2026 aikana.

Kohta 3.5: Tapaamiset ja yhteydenpito

Pohjanmaan poliisilaitos ottaa toiminnassaan huomioon oikeusasiamiehen käsityksen tapaamishuoneen kameravalvonnasta ilmoittamisesta ja huolehtii, että kameravalvontaan liittyvät merkinnän, ilmoitukset ja käytännöt hoidetaan jatkossa asianmukaisesti.

Kohta 3.6: Säilytystilojen valvonta

Poliisilaitos toteaa lausumassaan, että jatkossa huolehditaan siitä, että valvontakameran teknisesti sumennettua aluetta laajennetaan riittävältä osin turvaamaan säilytystilan WC-istuimen yksityisyys.

Kohta 3.8.1: Vapautensa menettäneille tehtävistä ostoksista

Poliisilaitos toteaa, että kanttiinista kiinniotetuille tehtävien ostosten käytäntöjä muutetaan siten, että jatkossa pankkikorttien tunnuslukuja ei ole enää tarvetta kysyä vartijahenkilökunnan toimesta. Poliisilaitoksen mukaan asiasta on annettu henkilöstölle info sähköpostilla 19.11.2025 päällystöesimiehen toimesta.

Kohta 3.8.2: Huomioita KIP-lomakkeille tehdyistä kirjauksista

Oikeusasiamies kiinnitti huomiota poliisiasian tietojärjestelmään tehtäviin kirjauksiin, jotka koskevat yhteydenpidon rajoittamista. Erityisesti asiassa kiinnitettiin huomiota siihen, että yhteydenpitorajoituksia ei määrätä ns. vakiolausekkeena ilman konkreettisia käsillä olevia perusteita ja otetaan huomioon erityisesti lakiin kirjatut perusteet lähiomaisiin ulottuvien yhteydenpitorajoitusten vaatimuksista.

Poliisilaitos toteaa KIP-kirjauksiin tehtyihin huomioihin, että asia saatetaan poliisipäällikön sekä poliisitoimilinjän apulaispoliisipäällikön tietoon mahdollisia toimenpiteitä varten.

Muilta osin poliisilaitoksella ei ole tarkastuksen osalta lausuttavaa. Poliisilaitos myös katsoo, ettei lausunnossa ole salassa pidettävää tietoa.

5 TOIMENPITEET

Oikeusasiamies Jari Råman totesi tarkastushavaintojen ja edellä mainittujen poliisilaitoksen toimenpiteiden johdosta seuraavaa:

Oikeusasiamies viittaa terveydenhoidon osalta kappaleessa 3.2 esitettyyn ja suosittaa arvioimaan mahdollisuutta sairaanhoitajan säännöllisiin käynteihin ja siihen, että kaikki yli vuorokauden säilössä olleet vapautensa menettäneet tapaavat terveydenhuollon ammattihenkilön, kuten CPT on kansainvälisesti ohjeistanut.

Oikeusasiamies totesi, että tarkastushavainnot eivät muutoin poliisilaitoksen antamien kommenttien jälkeen antaneet aihetta enempään toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Poliisihallitus